

SZÉKELYFÖLD

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI HIRLAP.

Előfizetési árak: Egész évre 6 frt, fél évre 3 frt, negyed évre 1 frt 50 kr, egyes szám ára 6 kr.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Felolós szerkesztő és kiadótulajdonos:

IFJABB DOBAY JÁNOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

SZABÓ ALBERT KÖNYVNYOMDÁJA K. VÁSÁRHELYT.

Hirdetések díjszabály szerint. Nyitltér sora 10 kr.

Előfizetési felhívás.

A „Székelyföld“ című politikai, közgazdasági társadalmi és szépirodalmi, hetenkint 2-szer megjelenő hirlapra a következő árakkal előfizetést nyitunk:

Egy évre 6 frt — kr.
Fél évre 3 frt — kr.
Negyed évre 1 frt 50 kr.
Külföldre egy évre . . . 8 frt — kr.

Előfizetési pénzek bármely időben elfogadtnak.

Lapunk azon előfizetőit, kik előfizetéseikkel még hátralekban vannak, tisztelettel kérjük azoknak beküldésére.

Kérjük egyuttal t. előfizetőinket, sziveskedjenek előfizetéseiket minél előbb megújítani, hogy lapunk szétküldésében zavar ne forduljon elő.

A „Székelyföld“ kiadóhivatala.

A székelység ünnepe.

Fényes, lelkes ünnepléssel nyitották meg július 2-án a székelyföldi iparmúzeum új palotáját.

És nemcsak maga a nevezetes alkotás, nemcsak az ünnepély fényességei teszik emlékeztetéssé e napot; hanem fokozák jelentőségét ama nyilatkozatok, melyeket egyfelől a kormány képviselőjétől: Lukács Béla közlekedési minisztertől, másfelől a székelyföldi intelligencia számos előkelő ségétől hallottunk.

A székely népben meg van az erő és buzgalom, a kormányban pedig a leghatékonyabb támogatás készsége ahhoz, hogy hazánk szilárd végvára: a Székelyföld, anyagi és kulturális tekintetben mentől gaz-

dagabbá emeltessék. Ennek a többszörös bizonyítékait, garanciáit nyertük az ünnep folyamán. És ezért válik sokszorossá örömmünk a kiváló siker fölött, melyet a székely művelődési és közgazdasági egyesület az iparmúzeum létesítésével elért.

Az ünnepről az alábbiakban tudósítunk:

A marosvásárhelyi ünnepélyességek sorát a székely művelődési és közgazdasági egyesület közgyűlése nyitotta meg, mely délelőtt 9 órakor kezdődött.

A közgyűlés a vármegyeház termében folyt le, melynek falait a királyi Felsége, továbbá Deák Ferencz, Kossuth Lajos, Széchenyi István gróf arcképei és a vármegye címere díszítik.

A gyűlésen, többek között, jelen voltak: Thuróczy Adoll fővámgazgató, a székely egyesület elnöke; Nagy Gábor miniszteri osztálytanácsos, egyleti titkár; Hajós János, Kovács Ferencz apátlébanos, Kiss István, Bihari Sándor, Borszék Soma, Gidófalvy István (pénztárnok), Fekete Gábor táblai tanácselnök, Deák Lajos, Györffy Pető stb. stb.

A gazdag tárgysorozatu gyűlés kevéssel 10 óra után ért véget.

Marosvásárhelynek gazdagon lobogózt főterén és a pályaházhoz vezető uton már tíz órakor nagyszámu közönség gyülekezett, hogy tanuja legyen Lukács Béla kereskedelmi miniszter s a vele érkező vendégek bevonulásának. Bányai Ferencz mészárosmester vezetése alatt lestői kinészű banderium vonult a miniszter elé. Az egyesületek képviselői zászlóik alatt indultak a pályaházhoz.

A hatóságok fejei, a székely egyesületi tagok, az ünnepélyre érkezett vendégek kevéssel tíz óra után már össze voltak gyűlve a peronon, melynek többi részét sűrűn elfoglalva tartotta a közönség.

Ott voltak, sokak között: Kemény Kálmán báró marostordamegyei és Sándor János kisküküllőmegyei főispánok, Geréb Béla marosvásárhelyi polgármester (diszmagyarban), Kiss István műépítész, a székely-egyesület elnöksége és választmányi tagjai, számos idegen vendég a marosvásárhelyi s környékbeli intelligencia jelentékeny része, stb. stb.

Sándor László alispán a megye határáig elébe ment Lukács Béla miniszternek és ott üdvözölte a törvényhatóság nevében a kitünő vendéget.

A vonat több mint félórai késéssel érkezett meg. Nehány percczel 11 óra után felharsant a tűzoltó zenészek indulója és a minisztert hozó vonat a lelkesen éljenző sokaság elé robogott. A vonatot Ludwig Gyula államvasuti igazgató vezette.

Még zajosabbá fokozódott az éljenzés, midőn a szalonkocsi ajtajában megjelent Lukács Béla. A miniszter kocsijában érkeztek továbbá Abonyi Emil és pécskai Gál Jenő min. tanácsosok, Sigmond Dezső orsz. képviselő, Felszeghy Ferencz és Sztérenyi József iparfelügyelők s a közlekedésügyi miniszterium néhány más tisztviselője. — A vonat többi szakaszai is tele voltak vendégekkel, kik a megnyitási ünnepélyre érkeztek. Az érkezők közt láttuk Sándor József Emke alelnököt, Ferenczi Zoltán dr.-t, Pákey Lajost, Gáman József dr.-t. stb.

A miniszter leszállván a vonatról, Geréb Béla polgármester intézett hozzá lendületes, nagyhatásu beszédet, üdvözlélvén őt nemcsak mint a közlekedésügyi kormány kiváló érdemű fejét, hanem mint Marosvásárhely felső kerületének orsz. képviselőjét is.

Lukács Béla miniszter annak kijelentésével kezdte válaszáat, hogy nagy örömmel és készséggel jött a város falai közé, hogy részt vegyen a székely egyesület ünne-

A „Székelyföld“ tárczája.

Gróf Mikó Imre emlékezete.

Irta: Vajna Sándor,

sepsiszentgyörgyi VIII. oszt. tanuló.

Folytonos munkásság és szorgalom közepette döntötte ágyba súlyos májbaja, melynek következtében 1876. szeptember 16-án, hosszas szenvedés után, jobb létre szenderült. Ez röviden a nagy hallhatatlan élettörténete. Nemzetünk egyik legkésőbbi időszakában esik működésének javarésze. Az akadályok, melyekkel Erdély Szécsenyijének meg kellett küzdenie, hogy nagy és magasztos céljait megvalósíthassa részben már említve voltak, most csak céljai fontosságára s azok miben léteire akarok reflektálni. A cél, melyet Mikó Imre elérni akart két irányu volt: Magyarország felvirágoztatása anyagi és irodalmi téren. De hadd beszéljen ő maga: „A nemzeti öntudat, önbecszeret és munkássági ösztön ébrentartása, erősítése és kifejtése által a nemzet önéletében való hitének és reményének megszilárdítására s a kétségen kívül bekövetkező jobb jövőnek türelemmel és férfiasan való bevárására hatni.“ Másutt így szól: „Azon nyolcz millió magyar, mely magyar földet szánt, magyarul beszél és imádkozik, magyarul neveli gyermekét, . . . meg a 300—400

író, kik nemzetük szeretetétől indítva, többnyire szükön . . . sokszor félreértés, ritkán elismerés, nem egyszer üldözés és megvetés között is édes anyai nyelvünk, s a hazai szellemű tudományosság terjesztésén dolgoznak, ezek, ezek lesznek a magyar nemzet jövődjének megalapítói. E gondolatot még határozottabban fejezi ki egy helyt, ezt mondván: „Az összes magyar nemzetnek, kivülképen két osztályát mondom a haza elismerésére méltónak, egyiket, a mely a földét, másikat, mely irodalmát műveli.“ Vagy másutt így nyilatkozik: „A föld, melyen valamely nép lakik a — test, ennek lelke a nyelv, mely átzengi a határokat, és fentartja a társadalom belső életét.“ Vagyis, lehet miénk a föld, fölvirágozhatik földmívelésünk, de ha a nyelv, melyet elődeink használtak, parlagon marad, s reánk nézve idegenné válik, Magyarország megszűnt létezni; s viszont, ha csak az irodalom az, mely mind nagyobb és mind nagyobb lendületet vesz, s iparunk, kereskedelmünk és földmívelésünk pangása következtében a föld népe nyomorult és szegény, akkor elfog tiportatni, meg fog semmisíttetni nemzetünk a körül fekvő idegen államok által, szóval: így is, amugy is Magyarország mint független önálló állam, nem létezőnek fog tekintetni. E két cél volt az, mely Mikó Imre szeméi előtt lebegett, s melyek megvalósítása érdekében minden lehetőt

elkövetett. Célzt tűzni magunk elé könnyű dolog, de a célzt, fontosságához mérten, megvalósítani, az már nehezebb. Gróf Mikó Imre céljai fontosak voltak, s nagyon természetes, hogy megvalósításuk nehéz vala. Annál nagyobb érdeme volt a nagy hallhatatlannak azonban az, hogy a kitűzött célokat megvalósítá, akarateréje, kitartása legyőzte az akadályokat. És most lássuk, hogyan? Mint miniszternek kezébe lettek adva azok az eszközök, melyek által Magyarországnak anyagi téren igen sokat használhatott. Vasut ügyünk minisztersége alatt nagyon előre haladt, megnyitla a Nagy-Váradi és Kolozsvár közti vasut vonal, mely által az elgyengült Erdély az erősebb Magyarországgal szorosabb kapcsolatba lépett, s melynek mindkettő együttes erősödése lett az eredménye.*)

De elenyésző csekélynek tűnnek fel az e téren elért sikerei, ha a közművelődés téren aratott nagy eredményeivel azokat összehasonlítjuk. E téren alapította meg hírnevét, e téren tette nagy nevét, hallhatatlanná. Mint író ő genie nem vala, nem tartozott a világ irodalom ama nagy hősai közé, kik saját remekműveik által vívték ki a hallhatatlanságot, hanem ezen a téren, mint pártfogó, mint áldozatkész Mecenas lett örökéletű. „Az irodalom azon szilárd alap, melyre erkölcsi, társadalmi

*) Politikai szereplésére vonatkozó ennél több adatott nem sikerült összegyűjtenem.

pében részt vegyen a székely nép örömeiben, a melyben ő annak előhaladását és jövőjének biztosítékát látja. Isten áldása legyen e városban!

Hosszantartó, lelkes éljenzkisérte mindkét beszédet.

Ezután következett a bevonulás.

Elöl ment a zenekar és a marosvásárhelyi egyesületek képviselői zászlóikkal. Azután majdnem beláthatatlan kocsisor következett, élén a főispán négyes fogatával, melyben Lukács Béla miniszter és Kemény Kálmán báró ültek. E fogat előtt menta díszes bandérium, A városi vezető uton és a Deák Ferencz-utcán, egészen a Transylvánia-szállodáig (hol a miniszter szállása volt), sűrű csoportokban álló közönség üdvözölte a minisztert, kit e napon szakadatlan ünnepséggel vett körül Maros Vásárhely lakossága.

Félórával a megérkezés után a miniszter és kísérete a Hajós-utcában levő iparmuzeum palotához ment, melynek tágas előcsarnokába szép hölgyközönség, a meghívott polgári vendégek, a honvédtisztok tagjai voltak összegyűlve.

A palotához vezető utca két oldalán tüzoltók vontak kordont, melyen belül csak meghívottak léphettek.

Az iparmuzeum impozans portáléja elé lombosár volt állítva, melyben a székely művelődési és közgazdasági egyesület választmánya (élén Thuróczy Adolf elnökkel) várakozott a miniszterre, a kit megérkezésekor zajos óvációval fogadtak.

Midőn Lukács Béla a sátor alá érkezett és a muzeum lépcsőjének alján megállt, — a dalkór a Szózat-ot énekelte, melyet az ünneplők levett kalappal hallgattak végig.

A nemzeti dal elhangzása után Thuróczy Adolf mondott egy nagyszabású beszédet, belefoglalván a székely iparmuzeum megalakulásának rövid történetét is.

Lukács Béla miniszter, Thuróczy Adolf beszédére felelve, mindenekelőtt hangsúlyozta, hogy vállvetett erővel, minden tényező közreműködésével a semmiből is lehet teremteni, ha akarunk. A nagy munkában — úgymond a miniszter — nagy segítségül szolgált azon körülmény, hogy egyesek is megértették, hogy az iparmuzeum létesítése igen fontos nemzeti és közgazdasági érdek. Ezért mindnyájunknak büszkesége e hajlék, de azoké a főderem, a kik kitartással, fáradhatatlan munkálatok közre megalkotásában. Legyen övék az érdem és elismerés. Nekünk uraim szolgáltatásban kell állanunk két nagy eszmének. E két nagy eszme: a munka és hazafiság. Ez az épület

a munka temploma. Legyen szentélye mindazoknak, a kik használják és legyen büszkesége a székely népnek. De a munkától nem lehet a hazafiságot elválasztani. A ki dolgozik, az mindig szemelőtt tartja, hogy munkája sikerével a hazának is kell használnia; fáradozásaiban, törődésében mindenkor gondolnia kell erre a fennsőbb kötelességre is. Mert munkája csak így válhatik a közzőre nézve is üdvössé, fontossá. Legyen hát ez épület a hazafias munka temploma. Ebben az irányban kell vezetni e hazarész ifj. munkásait.

Hangsúlyozza, hogy a székely nép fejlődésére, munkásságára, erősbödésére nagy szüksége van a hazának.

Az én közreműködéseimre — így végzi beszédét — mindig számíthatnak, de a munkás erejére is szükség van.

Végül a miniszter az iparmuzeum palotáját megnyitottak nyilváníttotta. (Zajos, hosszas éljenzés.)

A miniszter beszédének végeztével Kiss István műépítész átadta a muzeum kulcsát Thuróczy Adolf székely egyesületi elnöknek, a ki viszont Kovács Ferencz apátplébánosnak mint a marosvidéki választmány elnökének nyújtotta azt át. Kovács Ferencz pedig Geréb Béla polgármester kezébe tette le a kulcsot, a sz. kir. város gondjaiba ajánlván az új intézetet. Végül Geréb polgármester lelkes szavak kíséretében fogadta a város őrzetében a székely iparmuzeumot.

Most a miniszter és a többi ünneplők bejárták az új muzeum helyiségeit, megtekintvén az abban elhelyezett tárgyakat. A látottak a legkedvezőbb benyomást tettek mindenkire és Lukács miniszter mindegyre kifejezést adott teljes elismerésének.

Az előcsarnokban szétosztották a díszes kiállítás emlékfüzetét, mely az iparmuzeum történetét, leírását és tervrajzat tartalmazza.

Az emeleti pompás teremben a miniszter és a többi főbb vendégek beírták nevüket a vendégkönyvbe.

A muzeum előcsarnokát és emeleti termet számos szép szobor ékíti, melyek közül különösen kiemelendő Baross Gábor pompás mellszobra.

A gazdagon berendezett termék megtekintésével a megnyitási ünnepély véget ért.

A millennium és a szabadság szobor. A kormány mint tudva van, ígéretet tett az iránt, hogy a jövő évi költségvetési előirányzat benyújtásakor részletes előterjesztést fog a képviselőháznak tenni a millennialis ünnepélyek programja tárgyában. Ezen ígéret beváltására nézve már meg is történt

tek az előkészítő intézkedések. Ellenzéki képviselői körökben, felmerült az a terv, hogy szoba hozzá a házban ezen előterjesztéssel kapcsolatosan a szabadság-szobor kérdését s követeljék, hogy az ünnepélyek programjába ennek a létesítendő monumentális szobornak a leleplezése is felvéssék.

A háromszéki „Erzsébet”-árva-leány-nevelő intézet záróvizsgálja.

Kézdi-Vásárhely, 1893. július 4.

Most értek véget a háromszékmegyei „Erzsébet”-árva-leány-nevelő intézet növendékeinek az 1892/93. ik iskolai évet bezáró vizsgálatai, melyek két napon (július 3. és 4.) át tartottak, a helybeli és vidéki közönség, nagyszámú tanúgy barátok és tanfőfiak jelenlétében. Annál a nemes viszony-nál fogva, mely megyénk ezen elsőrangú human-intézete, valamint megyénk vezető körei, hatóságai, közsege és áldozatkész közönsége, mint fenntartók és alapítók között van, kellemes kötelességet vállunk teljesíteni, midőn a kiválóan sikerült vizsgálatról néhány sorban megemlékezünk.

A vizsgálatnak, most is, mint mindig, kiváló fényt kölcsönözött az intézet fáradhatatlan tevékenységialapító-elnöke: Szentkereszty Stephán báró jelenléte, a kinek kiváló tiszteletnek örvendő személye városunk és vidéke legelőkelőbb köreit vonzotta egybe az ünnepélyre.

Az intézet iskolaszéke tiszteletes Székely János ref. lelkész, iskolaszéki elnök urat kérte föl a vizsgálatok vezetésére, a ki e két napon át tartott nehéz és fáradságos tisztelet igazán bámulatos kitartással és odaadó figyelemmel teljesítette. A növendékek mindannyiját kikérdezte az összes népiszkolai és ipariszkolai tantervben előirt tanítási anyagból s mi, kik a vizsgálatok legnagyobb részét végig hallgatni szerencsések voltunk, igazi lelki örömmel konstatálhatjuk, hogy az adott feleletek nemcsak minden tekintetben jők, sőt jelek, hanem értelmesek, világosak és biztosak voltak. Csupa élvezet volt hallgatni azt a sok életrevaló, hasznos ismeretet, melyről az összes növendékek egy igazán változatos mozaik-képet alkottak össze a figyelmes hallgatók lelki szemei elé.

De nem is lehetett ez másképp ez intézetnél, hol oly gyakorlati tanfőfi kezében vannak elhelyezve a vezetés szálai, mint Nagy Károly igazgató, a ki már 13 év óta szenteli neimes életét, minden lelki és testi erejét az árvaház szellemi és anyagi fölvirágztatásának. Neki, az ő lángbuzgalmának köszönhető első sorban a tanítás és nevelésben elért fényes siker, kísérje őt érette mindenha Istennek gazdag áldása!

Nem kevesebb hála és elismerés illeti Gyárfás Borbála, Kósa Mária rendes és Pap Ilona, szövetségi tanítónőket, a kik nélkül hiába való lett volna a lelkes igazgató munkája is. Az a sok munka megosztva is csak ily fáradhatatlan, lelkiismeretes és igazán szakképzett tanítónők példás munkássága közreműködése által nyerhetett oly szép és gyakorlati megoldást mint a melyre az intézet büszke lehet s azért a szellemi oktatás e

és politikai életünk új hajlékát építhetjük; azon dus élet-csiréji mag, mely egykor oly hatalmas tölggyé nőhet ki magát, hogy árnyékában népek milliói pihenhetnek és élhetnek boldogul, így szól ő maga. E pár szavából is kitűnik, mennyire fontosnak és mennyire életkérdésnek tartotta ő a magyar irodalom fölvirágztatását. De hadd beszéljenek e téren is cselekedetei: Erdély egyik feltett kincse a kolozsvári nemzeti színház volt. Az 1841-ik évi országgyűlés ép azért törvényezikileg bizta rá. Jobb kezekre nem bízhatta volna, mert Mikó annak érdekében minden időben minden lehetett megtett. 1850-ben a hatalom erőszak-al vette el e nemzeti vagyont, de ő hivatkozott a törvényre, melyet a király is megerősített s visszavívta azt. A színházi országos választmány az ő elnöksége alatt újra lett szervezve, az ő folytonos támogatásai azt egész 1852-ig fentartották, a mikor is a nemzetet részvétre hívta fel, s így egy nagyon szép tőkét sikerült összegyűjtenie. Nem sokára a felségtől a nemzeti felkelési alap átadását eszközölte ki, s így a színház számára nem kis tőkét szerzett, melylyel jövőjét meg is alapította. Harmadikét évig volt ő a választmány elnöke s ez alatt eme intézetnek főpártfogójaként szerepelt. Majd egy önálló, s Magyarország törekvéseivel összhangzó politikát követő hirlapot alapított, kiadta „Erdély történelmi emlékei” cz. művét, melynek irodalmi becsé elvitázhatatlan. Mellőzve azon anyagi áldozatait, melylyel egy-egy jelesebb irodalmi mű kinyomtatását eszközölte, mellőzve a tudósok és művészek iránt tanu-

sított pártfogását, valamint azt, hogy e tudós költő, Debreczeni Márton művét megmentette az enyészet mótától, legyen elég fölemlíteni ama meleg rokonszenvét, melylyel az erdélyi muzeum iránt minden időben viseltetett. Kolozsvárt lévő, mintegy 20.000 frtot érő kertjét, nyaralójával együtt ennek adományozta. De miket tett különösen a protestáns nevelésügy terén! Enyed iskolája különösen igen igen sokat köszön neki, mert a görög és római klasszikus műveiből oly gyönyörű gyűjteményt, adott e főiskolának, melynek pártját keresni kell. Oda ajándékozta saját híres mumismatikai gyűjteményét, ugy szintén könyvtára mindazon codexeit, melyekre a kolozsvári muzeumnak szüksége nem volt. A kolozsvári főgymnáziumnak 4000 frtot adományozott, iskolánkat 2000 frt alapítványban részesítette, a kormánynál pedig az annak felállíthatására vonatkozó engedélyt kieszközölte. De ezután következett mondhatni talán a legszebb cselekedete. Intézetünknek 60.000 frtot adományozott s ezzel ennek fenállását biztosította. Ha egyéb tette nem lenne csak ez az egy, ha hazaszeretete által sugalmazott más óriási szolgálatot nem is tett volna Magyarországnak, csak ez az egy cselekedete elég tanúbizonysága volna magasztos gondolkodásának, csak ez az egy elegendő lenne arra, hogy neve örökéletű, s szereplése történelmi fontosságu legyen. Most, midőn a Székelyföldnek már megvan némi ipara, most, midőn már megvan az annyi óhajtott főgymnáziumunk, talán nem tűnik föl intézetünk megalapítása akkora ténnynek, mint

akkor, midőn mindezen czélok csak a gondolatban éltek megvalósítva. Ennek oka pedig az, hogy gymnáziumunk megalapítása mondhatni az első lépés volt az ezen czélok felé vezető uton. Ezek voltak gr. Mikó Imre hallhatatlan cselekedetei. Végig kísértük pályáján, láttuk szereplésének fontosságát, s mindenek előtt csak egynek, önzetlen hazafinak találtuk. Azok a jótékony intézmények, melyek nagy nevét ma is hirdetik, s a melyek megalkotója volt, azok adják kezünkbe gr. Mikó Imre jellemének kulcsát. Magas arisztokrata családból származott, meg lett áldva minden anyagi jóval, ranggal, gazdasággal, lehetett volna az élvezeteknek, úgy mint kora főurainak legnagyobb része tette, de gr. Mikó Imre nem tette azt, hanem oda állott a küzdők sorába, s harcolt utolsó percéig, munkálkodott azért, hogy Magyarország fölvirágztatását gyámolítsa, kulturáját magasabb fokra emelje és mindezt azért tette, mert szerette hazáját. A hazaszeretet volt tehát az, mely cselekedeteinek végőkat képezte. Akkor lépett a cselekvés színterére, midőn legnagyobb szükség vala buzdítóra, bátorítóra, mikor az egy szebb jövő felé irányuló remény már alig-alig égett a nemzet kebelében, midőn legnehezebb volt a magasztos eszméket diadalra juttatni és ebben a zord időben ott harcolt az első között nemzetéért, mert erre ösztönző hazaszeretete. De nem folytatom, csupán azt említem még meg, hogy mindannak dacára, hogy ő oly sok embert tett boldoggá, szerencsésé támogatásai, s jótékony intézményei megalapítása által

négy derék vezetőjének őszinte szívvel gratulálunk. De gratulálunk mellette az a szép női kézimunka, szötemény is, mely az intézet egyik tantermében egy valódi kis kiállítás képezett s a mely a jelenvolt díszes női közönség legteljesebb meglegedését méltán kiérdemelte. Az elméleti vizsgákat a gyakorlati vizsgák követték s itt különösen kiemelendők a kertészeti, baromfi-tenyésztési s gazdaságszoni ismeretekből bemutatott kitűnő eredmény, a mely minden szónál szebben dícséri Nagy Károlyné igazgatónét, a ki egy székesgyárdi gazdaságszoni ismereteinek egész tárházát mutatta be a növendékek kiválóan sikerült produkcióiban. Tartsa Isten sokáig a szegény árvák boldogítására is!

A vizsgálat végén gyönyörű jutalmak könyvek osztottak ki a kitűnőbb tanulók között s ezzel a szép vizsgálat s vele az iskolai esztendő véget ért.

Jelen volt.

Színészet.

Szombaton a Nap és Hold operette adott félig telt ház előtt. Ebben a darabban mutatkozott be Sz. Szilágyi Etelka, ki Örley Flóra eltávoztása után, mint operett primadonna fog működni. Mai szereplése (Manola) még Örley emlékei mellett is elég sikerültnek mondható. Hangján megláthatók a hosszú betegség nyomai, de játékán az operett alakok derűje s játszásága ömlött el. Szóval az új primadonna, ki különben közönségünknek régi ismerőse, igen jól betölti helyét s minden tekintetben megfelel a mi közönségünk igényeinek. Méltó partnere volt Pogány Janka (Beatrix) ki igazán szép, édes csengésű hangjával ma is elbájolta a közönséget. A szép hangú Karacs (Miguel) szintén sok élvezetet szerzett a hallgatóknak Jól megteremtett alak volt Portugal hosszú nevű minisztere Pikaresz stb., melyet Breznay oselekedett meg, felékesítvén azt az operett komikum tarka-barka vonásaival. Érdekes intermezzo volt a Lützenmayer testvérek által sok kellemmel lejtett spanyol tánc, a mely szokás szerint szűnni nem akaró tapokat vont maga után. Az előadásnak legfényesebb pontjait a Csiz-dal (duett) s az ima Szent Mihályhoz quartett képezék. A minta szép daloskák megkapó-szerűen énekeltek el s igazi műveltséget nyújtottak.

Vasárnap Szigligeti Ede „A cigány” cz. 3 felvonásos népszínműve adatott fél ház előtt. A czimszerepet Breznay Geiza cselekedte meg tót-zsidós dialektussal. Rózsit Cs. alnassya Julia asszony személyesítette elég szép sikerrel. Rébék asszony M. Bérczi Mari, Márton gazda Szilágyi Dezső, Peti Szatmáry Lajos, Gyuri Bethleny László, Ferke hajdu Mátray Kálmán feladatuk

mindannak daczára, hogy életében nagyon sokat használt nemzetének gr. Mikó Imre, mint családapa, boldog nem vala. Meg lett fosztva korán nejtől, majd minden reményétől, egyetlen fiától, éreznie kellett neki azt a csapást, hogy családja utolsó sarja ő, éreznie kellett, hogy sirba fogja vinni azt a nevet, melyet ő dicsőít, s tetteiben öröklétűvé tett. De a csapások nem törték meg őt. A lankadatlan szorgalom, az örökös fáradozás gyógyító irt csepegtettek fájo sebére, munkakedve soha sem hagyta el, sőt mindig fokozódott, mindig erősbödött. Azt mondtam, hogy Mikó Imrével családja is kihalt. Igen, kipusztult családja, de fenmaradt a név, mely, ha az utolsó Mikó életében ott ragyogott az első között, úgy, most, halála után jóval ott tündökölt jótékony cselekedetei élen, ott ragyog intézetünk ormán, s hirdeti viselője örök hallhatatlanságát.

Mikó Imre magát mindig büszkén nevezte szekelynek, a szekely nép pedig mindig büszke fog lenni nagy fiára, kinél lehetnek, mint a hogy vannak és voltak is, nagyobb szellemek, kik tehetségeiknél fogva talán nagyobb szolgáltatásokat képesek tenni hazáknak, mint ő, de nálánál tisztább érzesű hazafi nem létezhetik. Épen azért midőn eméket felidézzük, s elősoroljuk nemes cselekedeteit, méltó, hogy fellelkesítve hazaszeretetén, példát venni tőle tanuljunk, s megőriz-zük emléket annak az embernek, ki a szekely kultúrának oly lánglelkű támogatója, s Erdély műveltségének oly rettenthetetlen bajnoka vala.

Áldott legyen emlékezte!

(Vége.)

nak kellőleg megfelelték. Győre Alajos Kurta szerepében szintén jó volt, csak arra kérjük, hogy hagyjon fel szinpadra nem illő, megbontórátkoztatott extemporiszálásával. A mai előadás elejétől végig vontatott volt.

Hátfőn Csókáné asszony jutalomjátékán Sardou nagy kaliberű darabja „Fedora” került színre nagy közönség előtt. A közönség elismerése a jutalmazandó érdemei iránt igen szépen nyilatkozott azon rokonszenves tüntetésekben, mik az egész előadás alatt egymást érték. Egy néhány igen szép osokor, s minden felvonás végén felhangzó tapsvihár és számtalan kihívás adták meg Csókáné asszonynak az erkölcsi jutalmat, de az anyagi eredmény sem maradt el, mert a színkör egészen megtelt közönséggel. És a jutalmazandó az elismerést gondos, sok tanulmányra valló játékkal hálálta meg. Igen rokonszenves és kedves alakja volt a mai előadásnak Hahnel Aranka (Olga), ki ezuttal is elragadó kedvességének egész tárházát hozta szinpadra. S a mely megkapók külső előnyei, ép oly igazi tehetség nyilatkozik játékában. Nem dolgozik ő mint nem egy vidéki művész nagy eszközökkel, hanem azért az ő szeretetreméltó egyszerűségében, a művészet igazságával hat. Nem követeli a közönség rokonszenvét s még is bírja azt, ő nem utána csinálja, hanem megteremti szerepét s alakításában világos gondolkodás, tiszta felfogás s kiviteli erő nyilatkozik. Szóval egy színésznek kiben van sok tehetség s nekünk örömmünkre szolgál, ha ezt minden alkalommal konstatálhatjuk. A többi szereplők között Kazaliczky De Sirierje magaslott ki. Különben ennek a rokonszenves, de kevés igényű szerepnek csak Kazaliczky ur művészetét tudott némi jelentőséget kölcsönözni. Sokkal jobban szerettük volna őt Ipanov szerepében látni, mely jobban megfelel az ő egyéniségének s talentumának. Nem ismerjük a kulisza titkokat s nem tudjuk felfogni az ilyen szereposztást, de hogy az ilyen cserebere az előadásoknak előnyére nem válik, az már bizonyos. A darab többi személyei több s kevesebb igyekezettel járultak hozzá az előadás sikeréhez, mely azonban csak közepszerűnek mondható, igazolván azon régi igazságot, hogy a Sarah Bernhardok, Duse-ok kedvező szindarabjai az ő nagy szenvedélyeikkel s csillogó szalon életükkel nem valók vidéki szindarabokra.

Különfélék.

-- Időjárásunk. Néhány nap ismét elborult az ég, ismét felkeltek a már-már elfeledett hideg szelek s a szép nyárból ismét kifogytunk. Ugy látszik, hogy ebben az évben minden szép időben csak rövid ideig gyönyörködhetünk s a rövid derűre hosszú boru következik.

— Kofa kérdés. A „Székely Híradó” mult számában panaszkodik, hogy a kézdívárshelyi asszonyok a kofák miatt nem vásárolhatnak, s felhívja a rendőrség figyelmét, hogy mint a megelőző években gyakorlatban volt, rendőri erővel akadályozza meg a kofákat, hogy reggel 7 óra előtt élelmi cikkekkel ne vásárolhassanak. Minthogy e kérdés közérdekű a közönség felvilágosítása végett kijelentjük, hogy a város képvisellete által alkotott szabályrendeletekbe különböző alakokban kétszer vétetett fel azon rendelkezés, hogy a kofák télen 8 és nyáron 7 óra előtt élelmiszereket nem vásárolhatnak, azonban a belügyminiszter ur a jóváhagyást mindkét esetben megtagadta, mivel a szabad közlekedést gátolni törvényesen nem lehet. A rendőrség tehát még a kézdívárshelyi szép asszonyok kedvéért sem foganatosíthat olyan intézkedést, mely törvénytelen. Egyébiránt a „Székely Híradó” szerkesztője, ki a képviselőtestületnek tagja, bizonyosan bir tudomással, hogy a városi szabályrendeletekből felsőbb hatóságilag töröltetett a kofák megrendszabályozása s így lapja jövő számában bizonyára sietni fog az oly sokszor megintpellált rendőrség vállairól ezen újabb interpelláció terhét levenni.

— Miről ismerni meg az új nickel-pénz valódiságát. Az új veretű 10 és 20 filléres nickel-pénzre nézve az az aggodalom merült föl, hogy azt majd nagyon fogják hamisítani. De nagyon egyszerű és biztos módja van annak, hogy a nickel-pénz valódiságát

meg lehesen állapítani. A tiszta nikkelt ugyanis a mágnes olyan erősen vonzza, mintha vas volna. A mi nickel pénzünk pedig épen ezen paramagnetikus tulajdonsága által tűnik ki és így valódisága könnyen konstatalható. Érdekes, hogy a német tirodalom nickel-pénze a mágnes iránt teljesen indifferens, míg a svájci nickel érmék közül csak a 20 centimesek reagálnak a mágnesre, ellenben a 10 centimesek nem, a mi azt mutatja, hogy csak a 20 centimesek készülnek tiszta nikkeltől.

— A pap aranyai. Évről-évre rakosgatta, gyűjtögette az aranypénzt a p—i pap. Ott a gyimesi szorosban a magyar-román határszélén oly is, hogy könnyű dolog a takarékság elvének hódolni s egy kis vagyonkát összekapargatni. Ki erdőben, ki téhenkékben, ki egy juh-nyájacska-ban találja meg az ő eszményének megvalósulását és fordítja a summáskát az ő lelket gyönyörködtető dolgoknak megszerzésére. A szóban levő pápa a vert arany pénzt találta a legszebbnek, leggyönyörűségesebbnek. De nehogy valami rossz ember kezét tehesen az aranyakra: elásta a kincset a patakpartján, magános berek fűzfájának tövébe, a hol emberek nem járnak s legfőkébb csak a madár nyelvért, ha megsejtené, hogy kincs van a bozót között elásva. De, óh fátum. E-tett az eső nagyon, megdagadt a patak vize. A kedves csermelyből bőszen tomboló folyam keletkezett, mely túllépte a partokat s százados fákat tépett ki gyökereitől, benőtt begyöndalakat galádul álmósított és erdőket söpört el mindenestől. E között a minden között volt a pópának ötszáz darab aranya is. Elmosta az árvíz helyestől, fűzfástól s ki tudja hol, ki tudja merre fogják majd évszázadok múlva kiásni a kincset és fogják találgatni, fejtegetni a tudósok, miféle népvándorlasi korszakból származik az érdekes lelet, mely pedig ez idő szerint fájdalmas vesztesége a butól kényeztetett papnak.

— Róbert. Ki nem ismerte őt, a magyar taliánt. Szászvároson született valamikor, ő se tudta, hogy mikor, de már ifjú korától fogva, csillagzata sugalta, hogy szenvedélye tárgya lesz a kőfaragás. Be is állott taliánakk; velük együtt élt, dolgozott, vándorolt, kóborolt és gyakran éhezett is, mert az éhséget könnyű volt neki elviselni, de szomjúságot: azt soha. A kiélgyíthetetlen szomjúság okozta gyászos halálát. Mert a rengeteg pálinkától sem csillapodott le soha az ő szomjúsága. A delirium tremens erőt vett rajta s győgszerűl forrásvizet ivott. Megboszulta magát a szokástól való eltérés s június 28-án éjjel az Ojtoszorosban a deszkabarakban elszenderülve, másnap sem ébredt föl és nem fog többé fölébredni Róbert, a magyar taliánt. Ott fogja álmodni örök álmát a Kárpátok oldalában, rejtett sirban, hegyomlásban, miként Árpád apánk, kinek hasonló sors jutott egy hegyomlásban; azt beszéli a nép róla, hogy ott van az Árpád sirja.

— Pénzhamisító oláh pap. Csegez, aranyos-tordamegyei község oláh lakossága e hónap 26-án csudálatos eseményre ébredt: a pópát, a gör. keletiek templomának lelkészét, lánczra verve kísérté négy csendőr végig az utcákon. A megijedt lakosság első percében azt hitte, hogy a zsarnok magyar állam martírá akarja tenni az ő pópájukat is, mert erősen dolgozott ő is a magyarok ellen, de gyannus volt az a körülmény, hogy a pápa mellett — szintén lánczra verve — három oláh cigány is ballagott a csendőrök szuronyai között; később azután megtudta mindenki az elfogatás és bekísérés okát. A cigányok ugyanis a tiszteletrémtől pópával egyetemben nyolczvanhét darab hamis ezüstforintot gyártottak. A tordai törvényszékhez kísérték be őket és egyelőre ennek börtönében, cigány czinkosai társaságában elmélkedhetik a lelkész a jövőben tartandó egyházi beszédei fölött.

Irodalom.

A Pallas Nagy Lexikonának III. kötete is elhagyta a sajtót. Ez a kötet már körülbelül egy hónappal hamarabb jelent meg a II. kötet után, mint ez az I. kötet után, ami arra mutat, hogy a dolgozó társak és szerkesztőség a kezdet nehézségein túl vannak s most már gyorsabban és biztosabban folyhatik az a titáni munka, melyet ilyen nagy vállalat megkiván. Örömmel, meglegedéssel konstataljuk ezt, mert mindnyájunk öröme és büszksége az, hogy a magyar irodalom nemcsak a dicsekedhetni fog olyan nagy enciklopédiával, a milyen más irodalmakban már mindenütt van. Most már a felől is biztosan lehetünk, hogy a nagyszabású mű vigan elkészül a nemzeti kiállításra, melynek bizonyára egyik legelőkelőbb cikke lesz. Az előre tervezett kötet-nagyságnál ez a kötet is szaporább: ötven iv helyett 52 $\frac{1}{2}$ ivnyi tartalmu s mellékleteiben, illusztrációiban épen olyan gazdag, mint voltak az előbbi kötetek. Terjed a Békalencse czimszótól a Burgonyavészig. Cikkeiből csak a nagyobbakat idézzük: Békés vármegye (térképpel), Belgium (térképpel),

Belgrád (térképpel), Belovár-Körös vármegye (térképpel), Bereg vármegye (térképpel), Berlin (térképpel és külön táblán a berlini középületek rajzaival), Beszterce-Nászód vármegye (térképpel), Betegsegélyző pénztár, Biblia, Bihar vármegye (térképpel), Biróság (számtalan kisebb nagyobb cikkben annak különféle viszonyai és funkciói szerint), Birtok (hasznélképen), Bismarck, Biztosítás, Bulgárország (térképpel), Boltiv (18 ábrával), Bolygók (színes képmelléklettel), Bonaparte, Borsod vármegye (térképpel), Bosznia (térképpel), Boszporusz (térképpel), Bottyán vára (képpel), Bör, Braille-írás (mellékletekkel), Brassó vármegye (térképpel), Brassó város (térképpel), Brazília, Bronz (a bronzkori emlékek magyarországi alakjainak rajzaival), Brüsszel (térképpel), Budapest (tizenöt szöveg-ábrával, tizenhárom képmelléklettel, négy tervrajzzal, két képmelléklet Budapest szobrainak rajzaival, öt melléklet Budapest épületeinek rajzaival, s két történelmi képmelléklettel), Bukarest (térképpel), stb. stb., átlagosan számítva mintegy ötezeröt száz címszóval, melyeknek feldolgozásában eléggé nem dicsérhető arány van megtartva a hazai és külföldi tárgyak közt úgy, hogy semmi sem hiányzik a külföldi dolgokból sem, de bővebben és részletesebben a magyar dolgok vannak feldolgozva. Így is kell ennek lenni, így is van ez minden más, külföldi lexikonnál, azzal a különbséggel, — ami megint a mi lexikonunk dicséretére válik, — hogy míg például a Meyer- és Brockhausféle német lexikonok botrányosan szűkmarkúan bánnak el a magyar dolgokkal, addig a Pallas Nagy Lexikona a német címszavakat is bőven tárgyalja s aki

összehasonlításokat tesz a Pallas Nagy Lexikona és a fent említett, nálunk eddigelé nagy keletnek örvendett német lexikonok közt, megelégedéssel fogja látni, hogy a magyar Nagy Lexikonban még a külföldi tárgyak közül is több van feldolgozva, mint azokban, hiszen akárhányszor nincs meg Meyerben, ami megvan Brockhausban és viszont, — a Pallas Nagy Lexikonban pedig ilyen hézagok nem fordulnak elő. A Pallas Nagy Lexikonának III. kötete is éppoly gazdag gyönyörű kromolitografiai uton előállított színezett mellékletekben, mint volt az első két kötet. Ilyenek: Bogarak (fedeles szárnyuk), Bogárfogó növények, Bolygók, Bölények, Börbetegségek stb., s ismé-

teljük: ezek is hazai készítmények. A nyomdai kiállításról már volt alkalmunk többször dicsérőleg nyilatkozni, de nem lehet eléggé ismételni, hogy az szinte meglepő a hazai nyomdászati iparban. A finom metszésű betűk mint a gyöngyök sorakoznak egymás mellé, menten minden szálkástól, egyetlenségtől; meglátszik a műgond minden lapon, minden soron, hogy szinte jól esik rá nézni. S ez a nyomdai csin nem ideig-óráig tartó, mint a mai másféle nyomtatványokon, hanem idők idejére szól, mert a Nagy Lexikon külön e célra gyártott, tartós, valódi papírra van nyomtatva.

Egész selyem, mintázott Foulardokat (mintegy 450 különböző fajban, méterenkint 85 krtól 3 frt 65 krig — valamint fekete, fehér és színes selyemszöveteket 45 krtól 11 frt 65 krig szállít — sima kockás, csikos, virágos, damaszolt minőségben (mintegy 240féle fajtában és 2000 különböző szín és árnyalatban) szállít postabér és vámmentesen **Henneberg G.** (cs. kir. udv. szállító) **selyemgyára Zürichben.** Minták postafordulóval küldetnek. Svájcba címzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó.

Sz. 5. kvj.

1893.

HIRDETMÉNY.

Az 1894-ik évre érvénynyel bíró választók névjegyzéke, a hármass küldtség által összeállítván, központi választmányunk felhívja a város jogosult lakosait, hogy ezen ideiglenes névjegyzéket, mely a polgármesteri hivatalnál folyó évi július hó 5-ik napjától ugyanazon hó 25-ik napjáig, naponként d. e. 8 órától déli 12 óráig kitéve lesz, bárki betekintheti és délután 2 órától estvéli 6 óráig azt lemásolhatja.

A fenn jelzett ideiglenes névjegyzék ellen 1893. július hó 5-ik napjától, ugyanazon hó 15-ik napjáig tehát 10 napig felszólásnak helye van, e felszólások a polgármesteri hivatalnál adandók be s ily beadványban többen is felszólalhatnak.

Folyó évi július hó 5-től, ugyanazon hó 25-ig a névjegyzék mellé a beérkezett felszólamlások is kitéve lesznek s azokról észrevételeit július hó 16-tól július hó 25-ig tehát az utolsó 10 napon át bárki megteheti.

A felszólamlások, ugyszintén az erre tett észrevételek bélyegmetesen, a központi választmányhoz czimezve adandók be és a darab átvételéről kívánatra elismervény fog adatni.

Kézdi-Vásárhely város központi választmányának 1893. évi június hó 10-én tartott gyűléséből:

Bartók Károly,
központi választmányi elnök.

Kovács Dániel,
központi választmányi jegyző.

Gyönyörű minták magánvevőknek ingyen és bérmentve.

Gazdag mintakönyvek, minő még nem volt, szabóknak bérmentlenül.

Nem 2¹/₂, 3¹/₂ frt engedélyt méterenkint, sem szabóknak ajándékot, a mint ezt a versenytársak a fogyasztó közönség kárára cselekszik, áram az utolsó és szilárdok s így mindenki jól és olcsón vásárol.

Eunélfogva kérem csak az én mintakönyveimet mutattatni elő. Egyszermind övön t. vevőimet a versenytársak kettős árleendései leveleitől.

RUHAKELMÉK

Pertu len és doszking a fotiszt. pap-ágnak, szabály szerinti kelmék hivatalnokok egyenruházatahoz, hadastyánok, tűzoltók- és tornászoknak, úgy bérnukához. Posztók teke- és játékosztalok, kocsik behuzásához. Vízhatlan darócok vadászoltányokhoz. Mosókelmék, utazó plaidok 4—14 frtig stb.

Ha tisztességes, valóban értékes tiszta gyapjából való kelmét s nem rongyokat, melyek nem érdemlik meg a varratást, akkor forduljon vásárolni.

Stikarofsky Jánoshoz Brűnben
(Ausztriai Manchester.)

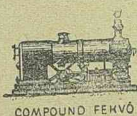
Legnagyobb posztó gyári raktár fél millió frt értékben,

Hogy berendezésem nagyszerűségét és gyári raktáram szolgáltatási képességét megítélhesse, azt jegyzem meg, hogy általam Európa legtekintélyesebb kivitele posztóban, szőrkelmékben, szabókellékekben, eszközöltetik. Nagy könyvkötészet csak saját használatomra. Hogy a fent előadottakról meggyőződés legyen szereshető, meghívom a t. közönséget, hogy adandó alkalommal elárutító intézetem nagyszerű helyiségeit, melyekben 150 embert foglalkoztatok, tekintsem g. Szétküldés csak utánvétellel! Levelezések német, cseh, magyar, lengyel olasz francia és angol nyelven.

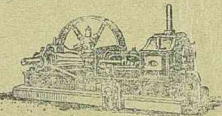
19—20

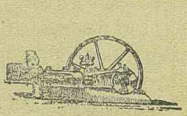
MARSHALL-féle GŐZMOZGÓNY

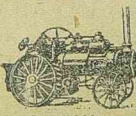
COMPOUND FEKVŐ GŐZMOZGÓNY.

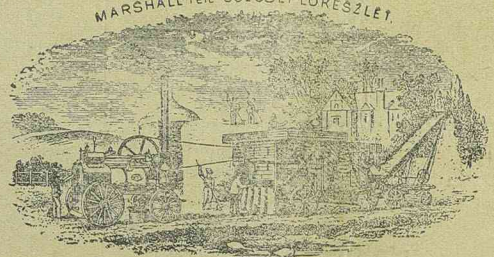
COMPOUND GŐZGÉR

FEKVŐ GŐZGÉR.

UTI MOZGÓNY.

SZÁLLITHATÓ MALOMOK teljes malom-berendezéssel minden rendszer szerint

HARRISON & CO. GÉPÉI. ARATÓ ÉS FÜKASZÁLÓ GÉPEI.

GRAEPEL HUGO

GÉP-ÉS ROSTALEMEZ-GYÁR. MALOMÉPÍTÉSZET

MARSHALL, SONS & CO Limited

VEZÉRÜGYNÖKE.

BUDAPEST. V. KÜLSŐ VÁCZI-ÚT 46.

Árjegyzékek kívánatra bérmentve.

Kitűnő gépek
Jutányos árak.
Kedvező feltételek.

Kitűnő gépek.
Jutányos árak.
Kedvező feltételek.

Hirdetésok

felvételnek

lapunk kiadóhivatalában.